

การจัดการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน (Academic Library Management in Accommodating the ASEAN)

อัญชลี ฤทธิเรือง^๑

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง การจัดการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน (Academic Library Management in Accommodating the ASEAN Community) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความพร้อมของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการรองรับประชาคมอาเซียน และความคิดเห็นของบรรณารักษ์ต่อการจัดการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จำนวน ๑๐ คน และใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ จากหัวหน้างานบริการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ได้กลุ่มตัวอย่าง ๘๒ คน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสองกลุ่มที่เป็นอิสระแก่กัน โดยใช้สถิติโดยใช้สถิติ t test (independent samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว โดยใช้สถิติ F -test (one-way analysis of variance--ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมด้านสถานที่ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน พบว่า ส่วนใหญ่มีการจัดมุมอาเซียน และการจัดแสดงสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน ห้องสมุดมีการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะด้านภาษาอังกฤษ และความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยการส่งบุคลากรไปอบรมทั้งภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัย รวมทั้งการจัดศึกษาดูงานเกี่ยวกับอาเซียน ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการจัดแสดงและแนะนำหนังสือ พร้อมทั้งให้บริการหนังสือและวารสารเกี่ยวกับอาเซียน บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด หัวหน้างานบริการมีความคิดเห็นต่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นในด้านบริหารและสถานที่อยู่ในระดับมาก โดยให้มีการจัดทำป้ายเป็นภาษาอังกฤษ การจัดมุมอาเซียนศึกษา และการวางแผนพัฒนาห้องสมุดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน และหัวหน้างานบริการมีความคิดเห็นต่อการเตรียมความพร้อมห้องสมุด

^๑ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ในส่วนด้านบุคลากร ด้านสื่อและการจัดสื่อสารสนเทศ และด้านบริการอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้มีการอบรมทักษะภาษาอังกฤษ และความรู้เกี่ยวกับอาเซียนแก่บุคลากร การรวบรวมหนังสือ และวารสารของประเทศอาเซียน การแนะนำหนังสือ และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนทางเว็บไซต์

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า หัวหน้างานบริการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ที่มีประสบการณ์การทำงาน และสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: อาเซียน/ประชาคมอาเซียน/ห้องสถาบันอุดมศึกษา

ABSTRACT

In this survey research investigation using qualitative research methods, the researcher studies the readiness of academic libraries to accommodate the ASEAN Community and examines the opinions of librarians concerning academic library management accommodation of the ASEAN Community. In carrying out this investigation, the researcher collected qualitative data by interviewing ten academic library administrators. A questionnaire was also used to collect quantitative data from 82 Service Section heads at academic libraries, who had been selected by means of the stratified random sampling method.

Using a computer software program, the researcher used techniques of descriptive statistics in order to analyze the data collected in terms of percentage, mean and standard deviation. In addition, the researcher employed the independent samples *t* test and *F*-test (one-way analysis of variance [ANOVA]) techniques.

Findings are as follows:

In regard to the readiness of academic library sites for accommodating the ASEAN Community, the following was found:

The majority established and maintained an ASEAN corner and displayed items pertaining to the ASEAN Community. Academic libraries fostered the English skills and ASEAN community knowledge of personnel. Academic libraries sent personnel to participate in both intra- and extra-mural training in addition to organizing study trips

involving ASEAN matters. The majority of libraries provided displays and book introductions, as well as books and journals, concerning ASEAN. They provided question-answering services and information searches, as well as disseminated ASEAN information via library websites.

Services Section heads overall exhibited opinions towards the readiness of libraries for accommodating the ASEAN Community at a moderate level. When considered in each aspect, it was found that the opinions regarding the aspect of management and sites were at a high level. Signs were written in English. ASEAN study corners were provided. Plans for accommodating the ASEAN Community were drawn up. These Services Section heads evinced opinions toward the readiness of libraries in the aspects of personnel; media and information media; and services at a moderate level. Personnel English skills were fostered. ASEAN information was provided to the personnel. Books and journals from ASEAN countries were collected. Introductions to books and information on ASEAN were disseminated on websites.

In hypothesis testing, it was determined that academic library Services Section heads who differed in work experience and tertiary institution did not display concomitant differences in their opinions toward the readiness of their libraries to accommodate the ASEAN Community.

Keywords: ASEAN / ASEAN Community / Academic Library

บทนำ

รัฐบาลได้พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทยในระดับนานาชาติให้ขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากลทัดเทียมกับนานาชาติ และตอบสนองนโยบายในการพัฒนาประเทศไทย ให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องเตรียมความพร้อมและพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อรองรับกระแสโลกาภิวัตน์ และการเปิดเสรีการค้าบริการทั้งในกรอบองค์การการค้าโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๘, หน้า ๑) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษา และเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาได้พัฒนาด้านวิชาการ และวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานในการจัดการศึกษาให้มีความทัดเทียมกัน และพัฒนาสู่สากล เพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ตลาดแรงงาน สังคม และประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๕๓, หน้า ๕๘)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาโดยสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ ได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถแข่งขันได้กับนานาชาติ โดยการพัฒนาสมรรถนะสากลของนักศึกษาและบุคลากร และความเป็นสากลของอุดมศึกษาเพื่อนำไปสู่การยอมรับมาตรฐานการศึกษา

ซึ่งกันและกัน การจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ และนักศึกษาไทยกับต่างประเทศเพื่อนบ้าน ในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา และบุคลากรไทยกับต่างประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๘, หน้า ๑) สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้สำรวจข้อมูลนักศึกษาต่างชาติที่เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดในกำกับกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ตั้งแต่ ปีพ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อให้เห็นภาพรวมความหลากหลายของนักศึกษาต่างชาติในแต่ละปี ในด้าน เพศ กลุ่ม อายุ สัญชาติ ระดับการศึกษา สาขาวิชา และแหล่งทุนสนับสนุน ค่าใช้จ่ายในการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้บริหารการศึกษา หรือหน่วยงานต่าง ๆ ในการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมให้นักศึกษาต่างชาติ เดินทางมาศึกษาต่อในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านตามนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๕๒, หน้า ๑๑)

จากการสำรวจข้อมูล เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๑ - เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๒ พบว่ามีนักศึกษาต่างชาติศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาทั้งสิ้น จำนวน ๑๙,๐๕๒ คน สถาบันอุดมศึกษาที่มีนักศึกษาต่างชาติศึกษาอยู่ จำนวน ๑๐๓ แห่ง ได้แก่

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน ๖๔ แห่ง มีนักศึกษาต่างชาตินับจำนวน ๑๑,๑๘๗ คน หรือร้อยละ ๕๘.๗๒ ของนักศึกษาต่างชาติทั้งหมดและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน ๓๙ แห่ง มีนักศึกษาต่างชาติจำนวน ๗,๘๖๕ คน หรือ ร้อยละ ๔๑.๒๘ ของนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๕๒, หน้า ๑๒) สถาบันอุดมศึกษาไทยจำนวนมากได้เปิดหลักสูตรนานาชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนการสอนมากกว่า ๗๒๗ หลักสูตร ๕๘๘ สาขาวิชา ทั้งในระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของไทยได้นำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยจำนวนหลายร้อยล้านบาทต่อปี ทั้งนี้การที่มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย นอกจากจะเป็นการกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษาไทยมุ่งที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีความเป็นสากล และสามารถแข่งขันได้กับต่างประเทศแล้วนักศึกษาของไทยเองก็ยังสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับประเทศต่างๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมจากนักศึกษาต่างชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๘, หน้า ๑) ความร่วมมือทางด้านการศึกษา เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN university network -- AUN) ให้มีความสำคัญในเรื่อง (ASEAN study program) ในระดับปริญญาโทและเอก เพื่อให้คนในอาเซียนได้รู้จักอาเซียน และมีการทำวิจัยในเรื่องของอาเซียนมากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๔, หน้า ๖๕)

การเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในอีก ๔ - ๕ ปีข้างหน้า คำว่า อาเซียนจะกลายเป็นสิ่งที่เป็นตัวแปรใหม่ในการวางแผนต่าง ๆ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (association of southeast asian nations -- ASEAN) หรืออาเซียน จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เพื่อสร้างความมั่นคงและต่อต้านการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์เป็นหลัก ต่อมาได้ร่วมมือมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจของภูมิภาค โดยมีการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน เพื่อกระตุ้นการค้าภายในภูมิภาค ในภายหลังได้มีการขยายความร่วมมือด้านการค้าบริการ โดยมีการจัดทำกรอบความตกลงด้านการค้าบริการ และเปิดเขตการลงทุนอาเซียนเพื่อดึงเงินทุนและความร่วมมือภายในอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ผู้นำอาเซียนเล็งเห็นว่าการรวมกลุ่มควรแข็งแกร่งขึ้นโดยพัฒนาเป็นประชาคมอาเซียน

(ASEAN community -- AC) ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ต่อมาผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบร่วมกันว่าควรเร่งให้เกิดประชาคมอาเซียนเร็วขึ้นเป็นภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อการแข่งขันกับภูมิภาคอื่นและทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลก โดยประชาคมอาเซียน จะเป็นชุมชนอาเซียนที่มีกฎบัตรอาเซียน (ASEAN charter) ประกอบด้วย ๓ เสาหลักคือประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๕๓, หน้า ก)

ดังนั้นการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยต้องมีการปรับตัวในการสร้างให้ประเทศไทยต้องเป็นผู้นำ และพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตไทยในหลายด้าน การนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ทักษะทางด้านภาษา ความรู้เกี่ยวกับเพื่อนบ้าน เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นนานาชาติ

ประเทศไทยแม้มีความพร้อมและได้เปรียบกว่าหลายประเทศในอาเซียน แต่ก็มีความเสี่ยงที่ต้องระมัดระวังไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอำนาจอิทธิพลและความมั่นคง การขาดดุลทางการค้าระหว่างกัน และความหลากหลายทางวัฒนธรรมดังที่ได้กล่าวมานอกจากนี้ยังมีเรื่องความร่วมมือทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องมีการตกลงกันให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้ขัดกับผลประโยชน์ของไทย รวมทั้งเรื่องของแรงงานที่มีทักษะสูงแต่ราคาถูก ที่จะหลั่งไหลเข้ามามากขึ้น ซึ่งจะทำให้คนไทยหลายอาชีพหางานได้ยากหรือได้ค่าตอบแทนที่ต่ำลง (พัชรา หาญเจริญกิจ, ๒๕๕๔, หน้า ๒๐) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาตระหนักถึงผลกระทบของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนต่ออุดมศึกษาไทย ซึ่งเป็นประเด็นที่กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๖๕) ให้มีความสำคัญในฐานะที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการจัดการอุดมศึกษา ทั้งนี้การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนจะทำให้การเคลื่อนย้ายกำลังคน นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาเป็นไปโดยสะดวกขึ้น และการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษาจะส่งผลให้

เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ ภาษาและวัฒนธรรมระหว่างกัน อุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อมีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ประกอบกับรัฐบาลในอดีตได้ประกาศนโยบายที่สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์การศึกษา ในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านสำหรับรัฐบาลในชุดปัจจุบันก็ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๕๓, หน้า ก) ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ การระดมความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยยึดกรอบการพัฒนาของอาเซียนโดยเฉพาะการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นหลัก และได้วิเคราะห์บทบาทของการอุดมศึกษากับเงื่อนไขในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ศักยภาพของการอุดมศึกษาไทยในการแข่งขันกับประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงแนวนโยบายที่เชื่อมต่อทางเศรษฐกิจและเส้นทางเศรษฐกิจที่สำคัญในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงที่มีผลต่อการอุดมศึกษาไทย ตลอดจนสังเคราะห์ข้อมูลในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาจัดทำยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (สำนักงาน

คณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๕๓, หน้า ข)

สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ได้มีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นสากล รวมทั้งนโยบายที่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และแนะนำหลักสูตรนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย การสนับสนุนการประชุมทางวิชาการระดับนานาชาติและการสนับสนุนให้อาจารย์ไทยไปสอนและวิจัยในต่างประเทศ นโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔) ที่มุ่งพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย และการเปิดสู่ภูมิภาค (internationalization regionalization) โดยในการพัฒนาความเป็นสากลจะมุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานและสมรรถนะของมหาวิทยาลัย/สถาบันให้มีมาตรฐานสากลทั้งในเชิงวิชาการและการบริหารมหาวิทยาลัยรวมทั้งสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ให้มหาวิทยาลัย/สถาบัน เข้าไปมีบทบาททางวิชาการในเวทีนานาชาติ และการสร้างเสริมให้อาจารย์และบัณฑิตไทยมีสมรรถนะสากล มีโลกทัศน์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนสามารถจัดการเรียนการสอนหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานสากลอย่างมีคุณภาพให้นักศึกษาจากต่างประเทศได้ (สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ, ๒๕๔๔, หน้า ๙๔) สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้มีการเตรียมพร้อมรองรับประชาคมอาเซียน ดังเช่นมหาวิทยาลัยรังสิต ได้มีการเตรียมความพร้อม

สำหรับก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยมีกลไกในการดำเนินการ เช่น การเปิดหลักสูตร ๒ ภาษา Bilingual การพัฒนาคุณภาพอาจารย์ การมีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งจะช่วยดูแลนักศึกษาและยังมีการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่ช่วยส่งเสริมเรื่องการเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกัน การพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้รู้เท่าทันข่าวสารข้อมูล สร้างการตระหนักรู้ทั้งในเรื่องทักษะภาษาอังกฤษ วัฒนธรรม รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพการทำงานของบุคลากรในทุก ๆ ด้าน (พัชรา หาญเจริญกิจ, ๒๕๕๔, หน้า ๒๐)

หลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดแนวทางทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดอนาคตทางการศึกษาของสังคมนั้น ๆ (ขวลิต ชูกำแพง, ๒๕๕๑, หน้า ๒๘-๒๙) การพัฒนาหลักสูตรจะต้องสนองต่อความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ และธรรมชาติของการศึกษา (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, ๒๕๕๔, หน้า ๑) เป็นเครื่องชี้แนวทางในการจัดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมาย หรือมีมาตรฐานเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นเครื่องชี้แนวทางถึงความเจริญของประเทศที่มีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ

ย่อมนำไปสู่คุณภาพของประเทศนั้น (ชวลิต ชูกำแพง, ๒๕๕๑, หน้า ๒๘ - ๒๙)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีบทบาทในการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของ หลักสูตร และบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อ ประกอบอาชีพในอนาคต หรือศึกษาต่อในระดับที่ สูงขึ้นตามความสนใจ ดังนั้นห้องสมุดจึงมีการจัดทำ แผนการบริหาร เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการ พัฒนาตามนโยบายของมหาวิทยาลัย โดยการจัดหา ทรัพยากรสารสนเทศ การสร้างระบบฐานข้อมูล การจัดระบบสารสนเทศ

เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับความพอใจและ สะดวกในการใช้สารสนเทศ เพื่อประกอบการเรียน การสอน การวิจัย โดยมีการนำระบบเทคโนโลยี สารสนเทศมาสนับสนุน การดำเนินในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะกระบวนการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ และการเตรียม ออกให้บริการ (มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, สำนัก บรรณสาร, ๒๕๕๓, หน้า ๑) การพัฒนาสู่ความเป็น นานาชาติ จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความเพียร พยายาม ในการวางแผนกลยุทธ์ และหาทาง ดำเนินการพัฒนาให้เกิดขึ้น ทั้งด้านกำลังคน ครู อาจารย์ และนิสิตนักศึกษา ด้านทรัพยากรการเงิน เครื่องมืออุปกรณ์ อาคารสถานที่ และสิ่งสนับสนุน การศึกษาอื่น ๆ (จรัส สุวรรณเวลา, ๒๕๔๕, หน้า ๖๖-๖๗)

การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนห้องสมุด เป็นสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทเป็นแหล่งศูนย์รวม

ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน มีบทบาทสำคัญในการนำ สังคมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม (นฤมล รื่นไวย์, ๒๕๕๔, หน้า ๔๕) ห้องสมุดเป็นหัวใจของ สถาบันอุดมศึกษา มีบทบาทและหน้าที่หลักในการ จัดหา และจัดเก็บ รวมถึงให้ความช่วยเหลือและ จัดบริการทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับ ในการส่งเสริมการเรียนรู้ การสอน การค้นคว้าวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และให้บริการทาง วิชาการ แก่นิสิตนักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากร รวมถึงให้บริการแก่สังคมและชุมชนทุกระดับ (สุเทพ พรหมเลิศ และศศิพิมล ประพินพงศกร, ๒๕๕๒, หน้า ๘) ห้องสมุดเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทและมีความสำคัญในการให้บริการและส่งเสริมการเข้าถึง สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหาร สถาบันการศึกษา บรรณารักษ์และบุคลากร ห้องสมุดจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในการเตรียมความพร้อม และสามารถ ปรับกลยุทธ์การดำเนินงานให้รองรับการ เปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพื่อที่จะเป็นกลไกในการ ขับเคลื่อนห้องสมุดในการพัฒนาผู้เรียนเข้าสู่ ประชาคมอาเซียนใน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (มหาวิทยาลัย บุรพา, ๒๕๕๕, หน้า ๒)

จากความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าว มาแล้ว ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรผู้ปฏิบัติงานใน ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเห็นว่า การให้บริการ ห้องสมุดแก่นักศึกษา ยังต้องได้รับอย่างต่อเนื่อง เพื่อการจัดการศึกษา การเรียนการสอนของแต่ละ

มหาวิทยาลัย เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการให้บริการ หอสมุดสถาบันอุดมศึกษาของแต่ละมหาวิทยาลัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการจัด หอสมุด และการให้บริการสารสนเทศ เพื่อเป็น แหล่งสนับสนุนการเรียนการสอน และตอบสนอง ความต้องการของนักศึกษาและอาจารย์ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาสภาพความพร้อมของ หอสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการรองรับประชาคม อาเซียน
๒. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบรรณารักษ์ ต่อการจัดการหอสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อ รองรับประชาคมอาเซียน
๓. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการ หอสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับประชาคม อาเซียน
๔. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ บรรณารักษ์ต่อการจัดการหอสมุดสถาบัน อุดมศึกษา เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

สมมุติฐานของการวิจัย

๑. บรรณารักษ์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดหอสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน

๒. บรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน แตกต่างกัน

๓. บรรณารักษ์ที่สังกัดสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐและเอกชน มีความคิดเห็นต่อการจัดการ หอสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อรองรับประชาคม อาเซียนแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และ เชิงคุณภาพ ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ใน การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการศึกษาสภาพความ พร้อมของหอสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการรองรับ ประชาคมอาเซียน และความคิดเห็นของบรรณารักษ์ ต่อการจัดหอสมุดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรใน การใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่ หัวหน้างานบริการของหอสมุดสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐและเอกชน จำนวน ๑๐๓ คน กลุ่มตัวอย่าง คือ บรรณารักษ์ที่หน้าที่หัวหน้างานบริการ ของหอสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ใช้ตารางสำเร็จรูป ของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) จาก ประชากร ๑๐๓ คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๘๒ คน ส่วนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่ง ชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามประเภท

ของมหาวิทยาลัยที่สังกัด ส่วนกลุ่มสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารห้องสมุดที่มีหน้าที่กำกับดูแลรับผิดชอบการบริหารงานของห้องสมุด คือ ผู้อำนวยการ หรือ รองผู้อำนวยการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารห้องสมุด จำนวน ๑๑ คน โดยใช้การเลือกผู้ให้ข้อมูลเฉพาะเจาะจง (purposive sampling)

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการจัดการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๔ ตอน ได้แก่ ตอนที่ ๑ สถานภาพของบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่หัวหน้างานบริการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัด ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (check list) และเติมคำ ตอนที่ ๒ ความพร้อมของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (check list) และเติมคำ ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นต่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert scale) และตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (open-ended question) ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์

ซึ่งมีรายละเอียด ๒ ตอน ดังนี้ ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ชื่อ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งงานปัจจุบัน และหน่วยงานที่สังกัด และตอนที่ ๒ ความคิดเห็นต่อการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ด้านบริหารและสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านสื่อและการจัดสื่อสารสนเทศ และด้านบริการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

๑. นำแบบสัมภาษณ์ส่งถึงผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หรือตัวแทนเพื่อให้ทราบคำถาม และเตรียมคำตอบไว้ล่วงหน้า แล้วจึงนัดวันและเวลาในการสัมภาษณ์

๒. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหงถึงผู้อำนวยการ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

๓. ส่งแบบสอบถามถึงบรรณารักษ์ห้องสมุด พร้อมแนบซองติดแสตมป์เรียบร้อย และเจ้าหน้าที่ส่งถึงผู้วิจัยโดยขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และส่งแบบสอบถามกลับภายใน ๓ สัปดาห์

๔. ส่งหนังสือทวงแบบสอบถามครั้งที่ ๑ เพื่อให้ได้แบบสอบถามจำนวนมากที่สุดสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย หลังจากได้รับแบบสอบถามกลับคืนได้มีการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

๕. ทำหนังสือตอบขอบคุณบรรณารักษ์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาแล้วผู้วิจัยได้นำมาตรวจสอบคัดเลือกฉบับที่มีความสมบูรณ์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินงาน ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ (percentage)

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ ๓ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (arithmetic mean -- $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation -- SD) ซึ่งแปรค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น

๓. นำข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ ๔ มาจัดกลุ่มความคิดเห็น และสรุปผลแนวทางการจัดห้องสมุดทั้ง ๔ ด้าน คือ (๑) ด้านบริหารและสถานที่ (๒) ด้านบุคลากร (๓) ด้านสื่อและการจัดสื่อสารสนเทศ และ (๔) ด้านบริการ

๔. การทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติอ้างอิง (inferential statistics) เพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัย และยอมรับสมมุติฐานการวิจัยเมื่อผลการทดสอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔.๑ บรรณารักษ์ห้องสมุดที่มีระดับการศึกษา และกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ t test (independent analysis)

๔.๒ การทดสอบสมมุติฐานบรรณารักษ์ห้องสมุดที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นการจัดการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน โดยการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way analysis of variance--ANOVA)

๔.๓ การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ในกรณีที่การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยใช้วิธีของ Fisher (least significant difference -- LSD)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการจัดการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลการวิจัย จำแนกเป็นหัวข้อได้ ดังนี้

๑. สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดจากสถาบันอุดมศึกษา จำนวน ๘๒ คน แบ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๐๗ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๙๒ โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ ๕๔.๘๘ และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๔๕.๑๒ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน ๑๑-๒๐ ปี ร้อยละ ๔๓.๙๐ รองลงมาคือ ๑-๑๐ ปี ร้อยละ ๓๙.๐๒ โดยรับผิดชอบฝ่ายงาน

บริการสารสนเทศ ร้อยละ ๗๘.๐๔ รองลงมา คือ หน่วยงานบริการการอ่าน ร้อยละ ๔๐.๒๔

๒. ด้านบริหารและสถานที่

ด้านบริการสถานที่รวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๔๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการจัดทำป้ายเป็นภาษาอังกฤษในห้องสมุด ($\bar{X} = ๓.๘๓$) รองลงมาคือ การจัดมุมอาเซียนศึกษาในห้องสมุด ($\bar{X} = ๓.๗๘$) และการวางแผนพัฒนาห้องสมุดให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ($\bar{X} = ๓.๖๕$) ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารห้องสมุดหลายแห่งได้มีการจัดตั้งมุมอาเซียนให้บริการของห้องสมุด ดังเช่น สำนักบรรณสารการพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้มีการจัดตั้งมุมอาเซียน และให้บริการค่อนข้างสมบูรณ์ โดยมีห้องอาเซียนให้บริการหนังสือ และสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ และบริการฉายสารคดีเกี่ยวกับประเทศอาเซียน (สุเทพ ทองงาม, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๗) นอกจากนี้ยังมีมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ได้มีการจัดตั้งมุมอาเซียนให้บริการสื่อสิ่งพิมพ์ และความรู้เกี่ยวกับอาเซียนในรูปแบบอื่น ๆ เช่น สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีปทุม (สุพิมล วัฒนานุกูล, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๑ กันยายน ๒๕๕๗) สำนักบรรณสาร มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต (บุญญาพร มารุ่งเรือง, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๗) สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง

(เกษมพงศ์ พงษ์ชมพร, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๘ สิงหาคม ๒๕๕๗) สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (พิจิตร จอมศรี, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๗) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยหลายแห่งได้มีแนวคิดได้จัดตั้งมุมอาเซียน ดังเช่น สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ดวงพร วงศ์ประดิษฐ์ และนันทพร อุดมวินิจศิลป์, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๒๔ กันยายน ๒๕๕๗) สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (พงษ์พิชญ์ ต่วนภูษา, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๗) สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร (สรัญญา รุจิเรขเรืองรอง, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๗) สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต (มลวัลย์ ประดิษฐ์จิระ, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗) และศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (อารีย์ ชื่นวัฒนา, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗)

๓. ด้านบุคลากร

ด้านบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๑$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๒ ข้อ คือ การอบรมทักษะภาษาอังกฤษแก่บุคลากร ($\bar{X} = ๓.๗๙$) และการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับอาเซียนแก่บุคลากร ($\bar{X} = ๓.๓๕$) ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร (๒๕๕๖, หน้า ๑๙) ที่ให้

ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรของสำนักหอสมุดกลาง ต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้

๔. ด้านสื่อและการจัดสื่อสารสนเทศ

ด้านสื่อและการจัดสื่อสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๒ ข้อ คือ ($\bar{X} = 3.87$) การรวบรวมหนังสือ/วารสารของประเทศอาเซียน ($\bar{X} = 3.87$) และการรวบรวมวิดิทัศน์/ซีดีเกี่ยวกับอาเซียน ($\bar{X} = 3.61$) ศูนย์บรรณสาร และสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (๒๕๕๕) กล่าวถึง การเตรียมตัวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ หอสมุดมหาวิทยาลัยต้องเตรียมความพร้อมเพื่อให้ตอบสนองต่อผู้ใช้บริการของหอสมุด และต้องเร่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้มีความสอดคล้องกับความรู้ ทักษะวิชาชีพและประสบการณ์ตามกลไกตลาด เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับคนไทย ในการรับประโยชน์ต่อไป

๕. ด้านบริการ

ด้านบริการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๒ ข้อ คือ การแนะนำหนังสือเกี่ยวกับอาเซียนผ่านเว็บไซต์หอสมุด ($\bar{X} = 3.67$) และการบริการเผยแพร่ความรู้ผ่านเว็บไซต์ ($\bar{X} = 3.59$) สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ (๒๕๕๖) กล่าวถึง ในฐานะเป็น

หน่วยงานบริการสารสนเทศ ได้เตรียมความพร้อมของผู้ใช้บริการรวบรวมแหล่งสารสนเทศเกี่ยวกับอาเซียนให้บริการผ่านเว็บไซต์สำนักหอสมุด แนะนำหนังสือที่น่าสนใจเกี่ยวกับอาเซียนผ่านเว็บไซต์สำนักหอสมุด และแสดกหน้าสารบัญหนังสือที่เกี่ยวกับอาเซียนผ่านเว็บไซต์สำนักหอสมุด

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

๑. ด้านบริหารและสถานที่ บรรณารักษ์บางส่วนได้เสนอแนะว่าฝ่ายบริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดนโยบายห้องสมุดที่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องอาเซียน เช่น การวางแผนการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือเกี่ยวกับอาเซียน การจัดมุมอาเซียน การจัดทำโครงการและการดำเนินงานเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๒. ด้านบุคลากร หอสมุดมหาวิทยาลัยควรมีการพัฒนาบุคลากรโดยจัดสัมมนา และประชุมสนับสนุนบุคลากรในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การส่งบุคลากรเข้าอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมการส่งเสริมความรู้ประชาคมอาเซียน การพัฒนาความรู้และทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้บริการสารสนเทศ

๓. ด้านสื่อและการจัดสื่อสารสนเทศ หอสมุดมหาวิทยาลัยควรมีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเกี่ยวกับประเทศอาเซียนที่มีความหลากหลายทั้งสื่อสิ่งพิมพ์วิดิทัศน์และสื่ออื่น ๆ

การจัดทำคลังสารสนเทศเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน รวมทั้งการจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศให้ใช้ประโยชน์ได้ง่ายขึ้น

เหตุการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้นในประเทศสมาชิกอาเซียน

๔. ด้านบริการ หอสมุดมหาวิทยาลัย

ควรมีการจัดทรัพยากรสารสนเทศหลายรูปแบบ เช่น การให้บริการยืม - คืน หนังสือเกี่ยวกับอาเซียน การยืมระหว่างห้องสมุดทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ การฉายวิดีโอทัศน์ในมุมอาเซียน หรือห้องสื่อโสตทัศน์ การให้บริการสื่อสารสนเทศผ่านเว็บไซต์ และการให้บริการตอบคำถามผ่านเฟซบุ๊ก ผ่านไลน์ นอกจากนี้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยควรมีการจัดนิทรรศการถาวรเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเทศสมาชิกอาเซียน และมีการจัดนิทรรศการหมุนเวียนเกี่ยวกับ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาผลดำเนินงานของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาหลังจากที่มีการก้าวไปเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๒. ควรศึกษาแนวทางการร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศประชาคมอาเซียน

๓. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาหลังจากที่มีการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ♦

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. การศึกษาวิเคราะห์นักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ, ๒๕๔๘.

กระทรวงศึกษาธิการ. กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๑ -๒๕๖๕). พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

ขวัญชนก วิริยะกุลโอภาส. การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนกรณีสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัย

ทักษิณ. วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ ๒,๒ (๒๕๕๖): ๑-๑๔.

จรัส สุวรรณเวลา. อุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ชวลิต ชูกำแหง. การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม: มหาสารคาม, ๒๕๕๑.

ไพฑูรย์ สีนารัตน์. การจัดการหลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

นฤมล รื่นไวย. ห้องสมุดกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน วารสารรังสิตสารสนเทศ. ๑๗, ๒ (๒๕๕๔): ๔๕.

บรรณานุกรม

พัชรา หาญเจริญ. มหาวิทยาลัยรังสิตกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน : โอกาสผลกระทบและความท้าทาย.

วารสารรังสิตสารสนเทศ. ๑๗, ๒ (๒๕๕๔) : ๒๐.

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต สำนักบรรณสาร. การประกันคุณภาพการศึกษาสำนักบรรณสาร. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยฯ, ๒๕๕๓.

มหาวิทยาลัยบูรพา. กลยุทธ์การพัฒนาศาสนสถานการศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่

ประชาคมอาเซียน : การบริหารจัดการห้องสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ. ชลบุรี:

มหาวิทยาลัยฯ, ๒๕๕๕.

มหาวิทยาลัยศิลปากร, สำนักหอสมุดกลาง. แผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยฯ, ๒๕๕๖.

ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. การเตรียมตัวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจ

อาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘: กรณีศึกษาของศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษามหาวิทยาลัย

วลัยลักษณ์. (๒๕๕๕). สืบค้นจาก : <http://library.stou.ac.th/blog/?p=๗๓๖>. (ค้นเมื่อ

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘).

สุเทพ พรหมเลิศ และศศิพิมล ประพินพงศกร. การใช้และความต้องการบริการห้องสมุดของอาจารย์และ

นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์, ๒๕๕๒.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็น

ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ, ๒๕๕๓.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน .พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ,

๒๕๕๔.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. นโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษานานาชาติของ

ประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ, ๒๕๔๔.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. นักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ:

สำนักงานฯ, ๒๕๕๒.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. รายงานประจำปี ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(สกอ). กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ, ๒๕๕๕.